

Verbondenheid en trots

Een plaats voor Whānau

Tātai Whakapapa (Onze plaats in het universum)

Ko Rangī, ko Papa
Ka puta ko Rongo
Ko Tanemahuta, ko Tangaroa
Ko Tumatauenga, ko Haumiatiketike
Ko Tawhirimātea
Tokona te rangi ki runga
Ko Papa ki raro
Ka puta te ira tangata ki te whai ao,
Ki te ao marama
Tihei mouri ora!

Rangi vader van de hemel, Papa moeder der aarde, Die hebben gezorgd voor Rongomātāne, Tānemāhuta, Tāngaroa, Tāmatauenga, Haumietiketike en Tawhirimātea. Rangi werd omhoog geduwd, Papa werd omlaag geduwd, Zodat de mensheid een plaats kon krijgen In de wereld, vol verlichting, Kennis en begrip. Laat er leven zijn!

Tēnei te mihi nui ki a koutou katoa, ki ngā hau e whā, ki ngā maunga me ngā awa o te ao. Tuia a Rangī e tu iho nei, a Papa e takoto ake nei, e tuia ai ko tātou katoa. Hui e, taiki e.

We groeten u allen uit de vier windstreken, uit de bergen en zeeën der wereld. De vader van de hemel is verbonden met de moeder van de aarde. Daardoor zijn ook wij verbonden. Moge het nog lang zo blijven.

Te Kōpae Piripono Centre of Innovation is een kindercentrum dat in het hart staat van een gemeenschap. In het kindercentrum is het Māori de voertaal. Voor alles staat het belang van de eigen leefomgeving.

DOOR: AROARO TAMATI EN ERANA HOND-FLAVELL - We vertellen ons verhaal over ons initiatief *Te Kōpae Piripono*. Het is een kindercentrum in New Plymouth, regio Taranaki, waar Māori gesproken wordt. We bevinden ons op het noordelijke gedeelte van Nieuw Zeeland. Het belang van een leefomgeving begint bij ons met whānau, een term die duidt op een familie, individuen in die familie en de brede familiekring. De figuur Te Kōpae Piripono zit er ook in vervat.

Kōpae is het Taranaki voor nest. Daar worden de jongen gevoed en worden taal en leren gestimuleerd. Piripono betekent toewijding: het is een levenslange omhelzing.

Iedereen bij Te Kōpae Piripono lever teen belangrijke bijdrage aan het whānau van het centrum. Individuele bijdragen schatten we naar waarde en iedereen plukt er de vruchten van. De kaitiaki (leerkrachten) stoppen hun tijd en expertise in reo en tikanga (leren en protocol, afspraken).

Angsten delen – het verhaal van Sheldon

Toen Sheldon zijn twee dochtertjes inschreef bij Te Kōpae Piripono, durfde hij er nauwelijks binnen te komen. Hij kwam tot aan de deur, schreef de meisjes in en vertrok. Hij zei niets tegen wie dan ook. We probeerden contact met hem te leggen maar hij rende letterlijk van ons weg. Op een morgen hield een kaitiaki (leerkracht) Sheldon tegen en vroeg of ze even konden praten. Dat lukte. We ontdekten dat Sheldon was grootgebracht door zijn grootvader, die enkel Māori met hem sprak. Toen Sheldon 11 was, stierf zijn grootvader. Hij raakte van de goede weg af en vergat letterlijk alles wat met Māori te maken had. Tot hij zijn dochters bij Te Kōpae Piripono kwam inschrijven. Hij vertelde ons hoe beangstigend het was om een plaats te bezoeken waar iedereen die ene taal sprak. Hij had een enorme schrik dat hij ons niet zou begrij-

pen of in schaamte zou vervallen. Net door deze gesprekken, begon Sheldon langzaam maar zeker te veranderen. We stimuleerden hem om met ons aan tafel te gaan zitten voor kārero, een gesprek, om zijn angsten te delen. Alleen daardoor kon hij ze kwijt raken. Achteraf bekende Sheldon dat het doorzettingsvermogen van de leerkrachten voor hem het verschil had gemaakt. Ze wilden koste wat het kost een band met hem creëren. Hij voelde zich niet langer veroordeeld, maar aangemoedigd en erkend. Hij voegde eraan toe: 'Nu ben ik thuis, ik ben niet langer een stuk meubilair.' De impact van Sheldons leerproces wordt steeds duidelijker. Zijn oudste dochter was aanvankelijk beschaamd en erg gereserveerd. Net als haar vader is ze intussen opgebloeid.

Elke bijdrage telt

In ruil worden ze gerespecteerd en geëerd als echte leiders. De ouders van de kinderen en hun hele familie schenken de kinderen hun sterkte, kennis en leiderschap. De kinderen zelf – ze blijven bij Te Kōpae Piripono tot ze zes jaar zijn – schenken ons hun energie, hun culturele erfenis en hun potentieel.

We bekijken het kind holistisch: het is een individu met unieke kwaliteiten en talenten. Ze zijn een lid van whānau. Te Kōpae Piripono is niet de enige whānau van de kinderen, het is ook de whānau van hun hele familie. Daardoor is Te Kōpae Piripono niet zozeer een leerplek, maar een plaats van whānau.

Historie

Voor ons, tangata whenua of 'oorspronkelijke bewoners' van Nieuw Zeeland, was het een

In oktober 2009 reisden 30 leden van de whānau van Te Kōpae Piripono naar Gold Coast in Australië. Ze stelden er de resultaten van hun onderzoek voor en brachten een bezoek aan de gemeenschap van de aboriginals. Bij deze onderneming waren alle leden van de whānau betrokken. Ze hielpen geld inzamelen, coördineerden de reis en het logement en bereidden culturele uitstapjes voor. Elk individu en elke familie verleende zijn medewerking. Toch springt de bijdrage van één whānau-lid er echt uit. Tapakione, één van onze Kuia (oudere vrouwen), was niet in staat om te reizen. Toch wilde ze ons absoluut helpen om onze bestemming te bereiken. Toen de leden van de whānau stonden te posten tijdens een plaatselijke autorally, was ook zij present in haar veiligheidskleding en ze noteerde zorgvuldig de tijden van elke deelnemer. Toen we een barbecue hielden om geld in te zamelen, bakte zij de worstjes. Kuia Tapakione vindt dat haar bijdrage niet zoveel voorstelt, maar voor de whānau betekent ze ontzettend veel. Het gaat niet enkel om de praktische, maar ook de morele steun die ze ons gaf. Haar aanwezigheid op alle evenementen was een belangrijke impuls voor de whānau. Iedereen had het gevoel dat hij er echt bij hoorde.

Het belang van een plaats begint bij ons met whānau, een term die duidt op een familie, individuen in die familie en de brede familiekring.

hele verwezenlijking om een whānau-omgeving te bouwen in Te Khānae Piripono. Vroeger was whānau de sociale, politieke en economische hartslag van de Māori-gemeenschap. Toch hebben heel wat families die bij Te Kōpae Piripono aankloppen, weinig voeling met de kaupapa Māori, het paradigma van de Māori. Hun culturele erfenis werd overgeleverd doot hun ouders en grootouders, die de bikkelharde kolonisatie wisten te overleven. 'Whānau-ontwikkeling' binnen Te Kōpae Piripono is onze poging om het psychologische en culturele onrecht van die tijd ongedaan te maken. Op die manier moet de whānau-omgeving ons, de Māori, opnieuw gezondheid en groei bezorgen. Door whānau-ontwikkeling eisen we onze cultuur, historische kennis, onze identiteit, ons zelfrespect en ons recht op een 'plaats', terug op. We zijn opnieuw trots Māori te zijn en werken aan een Māori-toekomst.

Hoewel de meeste mensen bij Te Kōpae Piripono familiebanden hebben met de vroegere stammen, zijn wij een moderne versie van whānau. Onze kaupapa – de gezamenlijke inspanning voor een culturele heropleving – verbindt ons met elkaar.

Te Kōpae Piripono: Centrum voor vernieuwing

In 2008 rondde Te Kōpae Piripono een onderzoeksproject van drie jaar rond vernieuwing af. We gingen op zoek naar de wortels van de whānau-structuur en naar onze kijk op leiderschap binnen Te Kōpae Piripono. Dat leiderschap brachten we in verband met de vier essentiële verantwoordelijkheden (Ngā Takohanga e Wha):

Te Whai Takohanga – verantwoordelijkheid dragen – gaat over welbepaalde verantwoordelijke rollen en posities;

Te Mouri Takohanga – verantwoordelijk zijn – gaat over de daden en houding van elk individu: professioneel zijn, positief denken en ethisch handelen;

Te Kawe Takohanga – verantwoordelijkheid tonen – gaat over moed, risico's nemen, dingen proberen, uitdagingen aangaan en nieuwe horizons verkennen;

Te Tuku Takohanga – verantwoordelijkheid delen – gaat over macht en posities delen, verschillende visies respecteren en hulp aanbieden en verkrijgen.

Onze kijk op leiderschap geldt voor iedereen bij Te Kōpae Piripono: leerkrachten, kinderen, ouders en andere leden van whānau, iedereen is een leider. Het individuele leiderschap bij Te Kōpae Piripono draait om steun geven en elkaar uitdagen om collectieve en individuele verantwoordelijkheid op te nemen. Zo ondersteunen we het leer- en ontwikkelingsproces van onszelf en van de kinderen.

Door onderzoek gingen we na hoe angst ons beïnvloedt en hoe de ontwikkeling daardoor bij jong en oud wordt afgeremd. Angst bleek één van de grote struikelblokken om deel te nemen aan whānau. Daarnaast zijn vooral vaders minder betrokken bij het leerproces van de kinderen. Deze emotionele knelpunten zijn eeuwenoud. Hetzelfde geldt voor de impact van de kolonisatie en de muru raupatu, de grote inbeslagname van land in de negentiende eeuw.

Het bevorderen van leiderschap op alle niveaus was een grote uitdaging. Maar door te volharden, zo ontdekten we, kunnen we zorg, medeleven, positief denken en ondersteuning, openheid en onderlinge eerlijkheid bij de whānau creëren. Dit

gold vooral voor de leerkrachten. Ze leerden elkaar vertrouwen en ontwikkelden een soort innerlijke rust. De impact van dit proces is erg groot, zeker voor de kinderen. Dankzij deze evolutie kunnen ze opgroeien tot trotse Māori, vol zelfvertrouwen en als bewuste en betrokken wereldburgers.

Aroaro Tamati en Erana Hond-Flavell zijn de stichtende whānau-leden van Te Kōpae Piripono. The Centre of Innovation Research krijgt financiële steun van het ministerie van Onderwijs in Nieuw Zeeland.

De meningen in dit artikel zijn niet dezelfde als die van het ministerie • tekopaepiripono@xtra.co.nz.

Begrippenlijst

Kaitiaki	leerkracht bij Te Kōpae Piripono
Kaupapa	concept, paradigma, doel
Kaupapa Māori	Māori paradigma
Kōpae	nest, cirkel
Kōrero	spreken, praten
Kuia/Kui	oudere vrouw
Piripono	eeuwigdurende omhelzing
Reo	taal
Tikanga	protocol
Māori	inheemse bevolking van Nieuw Zeeland
Muru Raupatu	inbeslagname van land door de overheid in de 19de eeuw
Tumu	directeur
Whānau	familie, sociaal-politieke familiale groepering

De stem

Een respectvolle dialoog binnen voorzieningen voor jonge kinderen

van kinderen

Kinderen kunnen ons heel goed zelf vertellen hoe hun leefwereld eruit ziet en wat ze ervan verwachten.

DOOR: CHRIS PASCAL EN TONY BERTRAM - Volgens ons betekent luisteren naar kinderen: begrijpen wat ze voelen en ervaren, en wat ze uit hun kinderjaren willen halen. We moeten vooral onthouden dat elk kind een expert is binnen zijn eigen leefwereld en er zelf een betekenis aan geeft. Deze kijk op kinderjaren, kinderrechten, democratische participatie en de 'stem van kinderen' hebben ons recente onderzoek sterk beïnvloed.¹

In het project *Children Crossing Borders* zijn we de uitdaging aangegaan deze filosofisch/ethische opvatting over communicatie met kinderen kijk uit te dragen. We wilden het verhaal van kinderen en ouders uit migrantengemeenschappen in kaart brengen. Het project werd uitgevoerd in multiculturele steden in vijf landen: Frankrijk, Duitsland, Italië, Groot-Brittannië en de VS. In het Engelse team probeerden we vooral de stem van kinderen verstaanbaar te maken. Onze methodiek spiegelde als het ware de dialoog tussen ouders en praktijkwerkers die we in dit project probeerden te ondersteunen.

Van onderzoek tot praktijk: het programma Opening Windows

Op basis van de eerste bevindingen van ons onderzoek in Engeland, konden we een professioneel ontwikkelingsprogramma opstellen. Dit programma zou ondersteuning geven aan een gelijkwaardige en respectvolle dialoog binnen kinderopvangvoorzieningen. We noemden het programma Opening Windows (vensters openen).² Het idee kwam van een uitspraak van Mahatma Gandhi (1945):

'Ik wil niet dat mijn huis volledig ommuurd is en dat mijn vensters gesloten zijn. Ik wil dat de

*culturen van alle landen mijn huis doorkruisen, zonder enige belemmering. Maar ze mogen mij niet uit evenwicht brengen.'*³

We werden geïnspireerd door de gedachte dat voorzieningen voor jonge kinderen de diversiteit van de 21ste eeuw kunnen weerspiegelen. Die openheid kan de band tussen en gemeenschappen en identiteiten versterken. Ons werk is ook verwant aan de dialogische en reflectieve actie uit *Pedagogy of the oppressed* van Freire.⁴ Daarin pleit Freire voor een samenwerking met mensen die in stilte werken, opdat ze 'bevrijd' kunnen worden. Dit gebeurt door het organiseren van culturele circles of ontmoetingen, die tot dialoog moeten aanzetten. Uit ervaringen blijkt dat ook erg jonge kinderen graag aan zulke ontmoetingen deelnemen. Het enige verschil is dat we nu ontmoetingen wilden organiseren waar kinderen hun eigen ideeën naar voren brengen en waar de dialoog leidt tot een soort (her)verdeling van de rollen.

Tijdens dit proces ontdekten we dat kinderen het fijn vonden om hun mening te uiten en gehoord te worden. Ze hadden een duidelijke idee over hun toekomstperspectief, zowel binnen de opvangvoorziening als daarbuiten. Ze waren heel goed op de hoogte van de ongelijkheden en vooroordelen die hun leven bepaalden. De praktijkwerkers wilden daarom het vertrouwen en het engagement herstellen, nog voor de dialoog begon.

Toch was het moeilijker om de rollen te herverdelen dan we verwacht hadden. De medewerkers moesten een duidelijk beeld krijgen van diversiteit, normen en waarden, met conflicten omgaan en actief luisteren. Aansluitend zetten we een aantal strategieën op een rij om democratische ontmoetingen te hebben met kinderen,

zelfs als ze nog een baby zijn. Door het gebruik van videobeelden stimuleerden we de dialoog: de culturele ontmoeting, het vertellen van verhalen, het tekenen van kaarten, het maken van foto's en films. De nieuwe technologie biedt ons een aantal extra middelen en strategieën om kinderen te stimuleren hun verhaal te vertellen. Wij blijven daarmee experimenteren.

Vragen en actiepunten

Ons werk binnen Children Crossing Borders en Opening Windows heeft ons geleerd dat kinderen ons heel goed kunnen vertellen hoe hun leefwereld eruit ziet en wat ze ervan willen maken en wat ze ervan verwachten. De stem van kinderen 'vatten' en ondersteunen is een complex, uitdagend en gelaagd proces. Het vereist een ander waardepatroon, een andere benadering en een andere manier van denken bij onderzoekers en praktijkwerkers. Iedereen die met jonge kinderen werkt, heeft de morele plicht om te garanderen dat kinderen actief bij de dingen betrokken worden – zowel in de theorie als in de praktijk.

Chris Pascal en Tony Bertram zijn directeur van het Centre for Research in Early Childhood in Birmingham • drchrispascal@crec.co.uk, drtonybertram@crec.co.uk | www.childrencrossingborders.org/index.html.

- [1] LANGSTED (1994) LOOKING AT QUALITY FROM THE CHILD'S PERSPECTIVE. IN VALUING QUALITY IN EARLY CHILDHOOD SERVICES: NEW APPROACHES TO DEFINING QUALITY. PAUL CHAPMAN, LONDON
- [2] BERTRAM AND PASCAL. OPENING WINDOWS: A HANDBOOK FOR ENHANCING EQUITY AND DIVERSITY IN EARLY CHILDHOOD SETTINGS. AMBER PUBLICATIONS, BIRMINGHAM.
- [3] TEACHINGS OF MAHATMA GANDHI. EDITED BY JAG PARVESH. CHANDER, DJVU.
- [4] FREIRE, P. (1972) PEDAGOGY OF THE OPPRESSED. PENGUIN BOOKS, LONDON.